

Jak pandemia dotknęła procedurę cywilną, karną i sądowoadministracyjną - relacja z konferencji

Konferencja „Procedury chore na COVID? Jak pandemia dotknęła procedurę cywilną, karną i sądowoadministracyjną” odbyła się 1 lipca 2021 r. w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich w Warszawie. Wydarzenie stanowiło wspólną inicjatywę Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej.

Konferencję otworzył Rzecznik Praw Obywatelskich dr hab. Adam Bodnar, prof. SWPS oraz wiceprezes NRA adw. Bartosz Tiutiunik. Wykład wstępny wygłosił dr hab. Mirosław Wyrzykowski, prof. UW. Podczas trzech odrębnych paneli dyskusyjnych poświęconych problemom występującym w każdym z wyżej wymienionych postępowań debatowali eksperci i ekspertki.

Procedurze cywilnej poświęcona został pierwszy panel konferencji i rozmowa Zastępczyni Dyrektorki Zespołu Prawa Cywilnego BRPO Małgorzaty Świątczak, adw. Krzysztofa Sokołowskiego oraz sędziego Sądu Okręgowego w Katowicach dr. hab. Krystiana Markiewicza, prof. UŚ, a dyskusję moderowała adw. Natalia Klima-Piotrowska, przewodnicząca Komisji Praw Człowieka przy NRA. O przepisach postępowania karnego rozmawiali Główny Specjalista w Zespole Prawa Karnego BRPO dr Marcin Mrowicki, adw. Patrycja Dyluś-Borcz i sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie Piotr Gąciarek, a dyskusję moderowała adw. Małgorzata Mączka-Pacholak, wiceprzewodnicząca Komisji Praw Człowieka. W prowadzonym przez adw. dr Aleksandrę Stopową Koziół panelu dotyczącym procedury sądowoadministracyjnej głos zabrali Naczelnik Wydziału Prawa Administracyjnego i Ochrony Zdrowia w BRPO dr Grzegorz Heleniak, adw. Dariusz Goliński oraz sędzia NSA Aleksandra Wrzeńska-Nowacka.

Spectrum problemów towarzyszących funkcjonowaniu polskich postępowań w wyniku zmian wprowadzanych w związku z pandemią koronawirusa okazało się stanowić zagadnienie niezmiernie szerokie – stąd też podczas trwającej przeszło 6 godzin konferencji omówione zostały wyłącznie najistotniejsze zagadnienia zaistniałe na tej płaszczyźnie. Uczestniczki i uczestnicy wydarzenia za kluczowe uznawali kwestię związaną z szeroko pojmowanym dostępem do sądu, ze szczególnym naciskiem na rzetelność postępowania, przejawiającą się przede wszystkim poprzez konieczność zapewnienia uczestnikom postępowań sądowych faktycznej możliwości bezpośredniego w nich udziału. Tymczasem, swoisty wspólny mianownik tzw. „legislacji covidowej” stanowi zarówno ograniczenie jawności samych postępowań (np. tzw. „zasada posiedzeń zdalnych i niejawnych” w procedurach cywilnej i sądowoadministracyjnej, brak bezpośredniości udziału stron w posiedzeniach aresztowych w postępowaniu karnym etc.), jak i okrojenie ilościowe składów orzekających w poszczególnych sprawach (np. składy jednoosobowe w miejsce dotychczas kolegialnych). W kontekście powyższego powszechnym wśród panelistek i panelistów jawił się pogląd, że wymienione zmiany jedynie pozornie mogą ułatwiać (skracać) pracę sądów, ale odbywać się to będzie wyłącznie kosztem godzenia w konstytucyjne prawo obywateli do rzetelnego procesu sądowego oraz skutkować podważeniem zaufania pomiędzy sądami, a profesjonalnymi pełnomocnikami procesowymi i stronami postępowania. Ważką kwestię analizy prelegentek i prelegentów stanowiło także zagadnienie wchodzącej właśnie w życie procedury doręczeń przez portal informacyjny w sprawach cywilnych oraz problemów i możliwych negatywnych konsekwencji związanych z zupełnie niewłaściwym jej przygotowaniem.

Na zakończenie panelu poświęconego procedurze cywilnej głos zabrał Rzecznik Praw Obywatelskich i pod rozwagę zgromadzonych skierował ideę opracowania przez środowiska prawnicze wspólnej deklaracji podkreślającej znaczenie prawa do sądu, a także swego rodzaju zbioru dobrych praktyk sądowych, które to wskazówki choć w części mogłyby złagodzić negatywne konsekwencje omawianych podczas konferencji zmian. Zarówno dla zmagających się z nimi na co dzień prawników wszystkich profesji, jak i przede wszystkim dla milionów Polek i Polaków stykających się z wymiarem sprawiedliwości. Inicjatywa Adama Bodnara, który zadeklarował w tym zakresie wsparcie Biura RPO,

spotkała się z uznaniem uczestniczek i uczestników konferencji. Zasadniczą konkluzję spotkania stanowiło jednak kategoryczne zdiagnozowanie przez Zastępczynię Rzecznika Praw Obywatelskich dr Hannę Machińską faktu pozostawania przez Rzeczpospolitą Polską w głębokim kryzysie „dekonstytucjonalizacji życia społecznego”. Rozwinięta została w konsekwencji potrzeba pilnego powstania wspólnej pisemnej deklaracji zawodów prawniczych przy wsparciu Rzecznika Praw Obywatelskich, zawierającej zrozumiałe dla obywaterek i obywateli tezy i wnioski dotyczące wadliwej treści stanowionego obecnie w Polsce prawa oraz wynikających z tego faktu istotnych zagrożeń dla wolności i praw człowieka.

Konferencja cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, odbywała się bowiem w formie hybrydowej i była transmitowana w internecie (platforma ZOOM oraz transmisja na kanale YouTube Biura Rzecznika Praw Obywatelskich). W rezultacie, poza osobami uczestniczącymi w wydarzeniu bezpośrednio oraz biorącymi w nim udział za pośrednictwem aplikacji ZOOM (90 osób), transmisję obejrzało 799 osób.

Z uwagi na fakt, że pełne nagranie konferencji jest powszechnie dostępne na You Tube ([przejdź do strony z nagraniem](#)), do 5 lipca 2021 r. obejrzało ją już przeszło 1000 osób.

Relacja: adw. Jacek Różycki

Zdjęcia: adw. Patrycja Dyluś-Borcz, adw. Dariusz Goliński, adw. Jacek Różycki i adw. Natalia Klima-Piotrowska.

